

TEKS UCAPAN DATIN SERI DR. SITI HASMAH BINTI HAJI MOHD. ALI
UNIVERSITI MALAYA, KUALA LUMPUR
SEMPENA PENGURNIAAN IJAZAH KEHORMAT DOKTOR PENDIDIKAN,
UNIVERSITI MALAYA
18 OGOS 1995

1. Syukur alhamdulillah kerana dengan berkat dan izin Allah Subhanahu wa Ta'ala dapat kita bersama-sama hadir di majlis pada hari ini. Saya berasa amat gembira dan terharu di atas penganugerah yang diberikan oleh Universiti Malaya kepada saya. Saya ucapkan setinggi-tinggi terima kasih.

2. Hampir 47 tahun dahulu seorang penulis telah menyuarakan kebimbangan beliau dalam sebuah surat khabar mengenai sikap orang Melayu terhadap pendidikan tinggi di negara ini. Menurut beliau, di Negeri Perak ketika itu, antara kira-kira 17,000 anak Melayu yang bersekolah, kurang daripada 100 menghadiri sekolah Inggeris. Mungkin ketika itu, sekolah Inggeris terdapat di bandar-bandar sahaja dan dengan itu orang kampung tidak mampu menghantar anak mereka ke 'boarding school'. Tetapi lebih mendalam lagi implikasi daripada pemerhatian ini ialah sikap orang Melayu terhadap pendidikan Inggeris dan ketiadaan keyakinan terhadap kebolehan anak-anak mereka mencapai sesuatu.

3. Masalah bagi anak-anak perempuan pula lebih teruk, kata penulis itu lagi. Sebelum perang dunia, bilangan anak-anak perempuan Melayu di sekolah-sekolah Inggeris cuma segelintir sahaja. Di Sekolah St. Mary's, di dalam sesuatu kelas, cuma terdapat dua atau tiga orang sahaja anak Melayu daripada sejumlah antara 15 hingga 20 murid. Lebih tinggi darjahnya, semakin berkuranganlah anak-anak Melayu. Ibu bapa Melayu ketika itu takut untuk menghantar anak-anak mereka ke sekolah Inggeris kerana bimbang anak-anak mereka akan menjadi Kristian. Lagipun, mereka beranggapan bahawa tempat yang sebenar bagi anak perempuan ialah di dapur. Oleh yang demikian, bukan sahaja pendidikan Inggeris tidak diberi kepada anak-anak perempuan, bahkan mereka juga tidak digalakkan belajar bahasa mereka sendiri. Di Negeri Kedah, pada masa itu terdapat cuma lima sekolah perempuan sahaja dibandingkan dengan 87 sekolah lelaki.

4. Selepas perang, banyak sekolah lelaki dibuka kepada murid-murid perempuan tetapi bilangan mereka masih kecil. Di seluruh negara, khasnya di luar bandar, diwujudkan 'Sekolah-sekolah Menyescal' untuk kaum ibu yang menyescal tidak pergi ke sekolah. Sekolah-sekolah ini dianjurkan oleh Perkumpulan Perempuan yang lebih terkenal dengan panggilan W.I. Dengan cara ini, pandangan kaum ibu mula terbuka luas sedikit kepada keadaan sekeliling mereka.

5. Kekurangan peluang bagi anak-anak Melayu bersekolah Inggeris, kekurangan galakan ibu bapa kepada anak-anak mereka untuk bersekolah dan sikap serta kesangsian terhadap pendidikan Barat merupakan antara faktor-faktor utama yang mempengaruhi orang Melayu bersikap dingin terhadap kewujudan Universiti Malaya

pada tahun 1959. Kebimbangan penulis tersebut munasabah jika dilihat daripada bilangan anak-anak Melayu yang lulus daripada Sekolah Menengah dan layak ke peringkat pengajian tinggi. Biasiswa banyak, tetapi tiada pemohon, sehinggakan negeri-negeri yang mengeluarkan biasiswa mencari-cari calon mereka yang layak dan juga yang tidak begitu layak untuk dihantar ke universiti universiti dan institusi-institusi pengajian tinggi yang lain.

6. Saya dirahmati Allah Subhanahu wa Ta'ala dengan mempunyai ibu bapa dan nenek yang berpandangan luas dan keluarga yang menjadi penyokong kuat.

7. Ayah saya lulus sehabis tinggi Darjah tujuh dalam persekolahannya, dan mula bertugas sebagai seorang Kerani di Pejabat Kesihatan di Kelang. Ketika berpindah ke Kuala Lumpur ayah saya telah merancang mempelajari undang-undang melalui Pitman's College Correspondence Course dan berjaya tanpa keluar ke mana-mana. Ketabahan, keazaman dan ketekunan hati untuk belajar dan mencapai sesuatu yang tinggi membolehkan ayah saya meningkat dalam jawatannya daripada seorang Kerani biasa kepada Pegawai Mahkamah, Majistret dan akhir sekali sebagai Official Assignee dan Public Trustee. Selepas bersara, beliau dipanggil semula untuk berkhidmat sebagai Penasihat Undang-undang Negeri Terengganu, Presiden Hal Ehwal Agama Islam Negeri Selangor dan akhirnya sebagai Pengerusi Suruhanjaya Perkhidmatan Umum Bahagian Sabah sehingga akhir hayat beliau.

8. Saya menceritakan hal ayah saya ini kerana sikap beliau terhadap pendidikan dan pencapaian tinggi yang diturunkan kepada anak-anaknya. Tidak ada diskriminasi antara anak-anak lelaki dan perempuannya. Beliau telah membahagi-bahagikan giliran menghantar abang-abang saya ke Sekolah Victoria Institution dan saya tiga beradik perempuan ke St. Mary's pada waktu pagi, ke Kelas Agama di rumah Tok Imam Haji Sulaiman, Kampung Baru, di waktu petang dan pada hari Sabtu dan Ahad ke Sekolah Perempuan Melayu Kampung Baru untuk belajar bahasa Melayu dan Jawi. Di Sekolah Inggeris, saya terpaksa berkongsi buku teks dengan kakak saya yang sesama kelas. Ketika di Sekolah Melayu dari Darjah I hingga III kami menggunakan papan batu dan kalam. Apabila tumpul, kami berlari ke tepi longkang sekolah untuk mengasah kalam supaya tajam. Apabila tersalah tulis di atas papan batu, ianya dipadamkan sahaja dengan tapak tangan atau dengan sedikit air liur. Mudah sahaja! Dengan cara itu dapat saya belajar membaca jawi dan menulis jawi. Faedahnya terbukti apabila saya berada di Singapura dan terpaksa menulis surat kepada ibu saya dalam tulisan yang boleh dia hanya faham, iaitu jawi. Selain pada didikan membaca, murid-murid Sekolah Melayu bertanggungjawab membersihkan sekolah. Kami menyapu longkang dan taman, membersihkan tandas dan bilik darjah sebelum masuk kelas. Dengan menentukan adanya disiplin di sekolah dan dalam rumah dan mengutamakan pendidikan asas dan agama, ayah saya telah merancang masa hadapan anak-anaknya. Syukur alhamdulillah!

9. Ibu dan nenek saya adalah pendorong dan penjaga yang kuat. Belajar hingga jauh malam ditemani oleh ibu sehingga disuruh tidur. Sepuluh anak dibelai dengan penuh kasih sayang, dan disediakan makan-minum dan pakaian yang cukup. Kepentingan dirinya diketepikan. Kekurangan pendidikan dirinya sendiri tidak menghalang ibu

saya menggalakkan anak-anak perempuannya mencari ilmu di sekolah. Tidak ada perasaan bimbang, kolot atau sangsi seperti yang disebut awal-awal tadi.

10. Begitu juga nenek saya. Berasal dari Sumatera, Siti Naemah bt Sutan Baginda Perang, menentukan dengan caranya yang tersendiri bila cucu-cucunya perlu didisiplinkan oleh ayah dan emak. Beliaulah 'bodyguard' kami dalam 'literal sense'. Siapapun tidak boleh memukul kami tanpa memukul badan nenek dahulu kerana beliau akan memeluk sekuat-kuatnya badan cucunya yang hendak dipukul. Tetapi, beliaulah yang menggalakkan cucu-cucunya bersekolah, bermain muzik dan sesame duduk melihat kami belajar.

11. Pada Oktober tahun 1947, 65 siswa-siswi melapurkan diri di King Edward VII, College of Medicine, di Singapura. Ini adalah kumpulan yang kedua selepas tamat Perang Dunia Kedua. Antaranya ialah tujuh anak Melayu dari Tanah Melayu. Sepertimana yang disuarakan oleh penulis yang saya sebutkan tadi, dengan kurangnya anak-anak Melayu layak ke Sekolah-sekolah Menengah Inggeris, maka kuranglah calon-calon Melayu layak ke institusi-institusi pengajian tinggi. Sementara rakan-rakan saya lengkap dengan mata pelajaran Physics, Chemistry, Biology, saya telah pergi dengan Biology sahaja kerana Pudu English School (P.E.S.) tiada Kelas Sains.

12. Tiga bulan selepas masuk ke Kolej, perasaan perit belajar terasa. Seorang siswi yang disanjung tinggi, Salmah Ismail, telah lulus sebagai Doktor Wanita Melayu yang pertama dalam negara dari Kolej Perubatan King Edward VII dan meninggalkan Singapura ke Kedah. Pada tahun 1955, lapan tahun selepas Dr. Salmah lulus, barulah lulus seorang lagi wanita Melayu kali ini dari Fakulti Perubatan Universiti Malaya Singapura, diikuti dengan Dr. Norlaily Abu Bakar pada tahun 1966. Tiga doktor wanita Melayu dalam 19 tahun! Bagi lelaki pula, prestasi mereka lebih baik sedikit daripada wanita tetapi apa yang nyata sekali ialah pendidikan bagi anak-anak Melayu ketika itu penting sekali dikaji dan diberi keistimewaan. Selagi rancangan pendidikan yang komprehensif khas bagi anak-anak Melayu tidak dilancarkan oleh Kerajaan, selagi orang kampung tidak sedar dan menerima hakikat bahawa melalui pendidikan sahajalah anak-anak dan bangsa mereka akan terselamat, selagi itulah kebimbangan orang Melayu terhadap kebaikan dan faedah Universiti Malaya menjadi benar.

13. Syukur alhamdulillah, parti politik Melayu dan orang perseorangan telah mendesak Kerajaan supaya merancang sesuatu untuk memperbetulkan keadaan yang tidak seimbang dalam pendidikan anak-anak Melayu selaras dengan dasar-dasar dan undang-undang mengenai Pendidikan.

14. Apabila pengambilan siswa-siswi di Universiti Malaya di Kuala Lumpur bermula, terdapat bilangan anak-anak Melayu bertambah, sungguhpun perlahan-lahan tetapi mantap. Ramai yang dihantar ke luar negeri untuk belajar berbagai-bagai bidang ilmu dan anak perempuan dan wanita tidak lagi didiskriminasikan daripada memasuki sekolah ataupun mengikuti bidang-bidang ilmiah yang diminati.

Peningkatan penuntut-penuntut wanita atau mahasiswi antara tahun 1970 hingga 1982 adalah sebanyak 300 peratus.

15. Taraf pendidikan dan peluang-peluang latihan yang semakin meningkat telah menjadikan wanita sebagai penyumbang penting kepada pembangunan negara. Rancangan-rancangan pembangunan sosio-ekonomi negara sejak Rancangan Malaysia Pertama sehingga kini telah memberi tumpuan khusus kepada bidang pendidikan. Sekolah-sekolah dibina di bandar dan luar bandar, kanak-kanak miskin dari kawasan pedalaman dan yang kurang bernasib baik diberi peluang ke sekolah asrama dan diberi bantuan makanan, buku teks, pakaian seragam dan sebagainya. Kemudahan politeknik dan vokasional disediakan untuk pendidikan kemahiran teknikal.

16. Kini kita berbangga mempunyai lapan buah universiti tempatan. Kewujudan kolej-kolej swasta dan universiti-universiti di Malaysia membuktikan keprihatinan dan pengiktirafan bidang pendidikan oleh Kerajaan. Kini hampir 100 peratus kanak-kanak memasuki sekolah rendah. Wanita telah menunjukkan kejayaan yang cemerlang dengan peratusan tinggi wanita di institusi-institusi pengajian tinggi. Kesan ini dilihat dengan bertambahnya wanita memegang jawatan tinggi dalam Kumpulan Profesional dan Pengurusan. Saya berasa kagum dan bangga menyaksikan pada tahun 1991, bilangan siswi Melayu berduyun-duyun mendapat ijazah perubatan dan pergigian. Suatu gambaran yang tidak berlaku 40 tahun dahulu. Begitu juga akan dapat kita sama-sama saksikan padahari ini. Syukur alhamdulillah dan syabas kepada semua yang bertanggungjawab menghasilkan keadaan ini.

17. Konsep pendidikan seharusnya dilihat daripada perspektif yang lebih luas, iaitu, pendidikan adalah untuk sepanjang hayat dan tidak ada batasannya. Sepanjang hayat, kita melalui berapa fasa dalam putaran hidup kita, dalam pelbagai peranan dan tanggungjawab, dan dengan itu kita harus sentiasa mempunyai minda dan sikap yang terbuka untuk mengejar ilmu secara berterusan supaya mampu menghadapi cabaran hidup.

18. Dalam usaha kita mencapai objektif Wawasan 2020 berbagai cabaran baru akan dihadapi. Kita seharusnya sedar bahawa persekitaran kita sentiasa berubah, perubahan dalam struktur keluarga, penghijrahan pemuda-pemudi ke bandar, wanita bekerja di luar rumah dan cabaran-cabaran yang lain akan membawa kepada masalah dan penyakit sosial jika tidak diberi perhatian dan ditangani daripada awal lagi. Begitu juga dengan corak penyakit yang telah beralih kepada penyakit yang kronik dan yang berkaitan dengan tekanan hidup. Penyakit dan gejala sosial ini tidak mempunyai sesuatu rawatan dan teknologi pencegahan secara khusus. Hanya pendidikan, pengetahuan dan amalan sihat dapat dijadikan bahan pencegahan.

19. Dalam hal ini, para hadirin sekalian terutama graduangraduan harus memainkan peranan yang penting dalam memberi kesedaran kepada masyarakat sekeliling bahawa ilmu pengetahuan amnya dan pendidikan khususnya adalah prasyarat yang penting untuk membangunkan masyarakat. Para graduan harus fikirkan caranya bagaimana boleh membalas jasa masyarakat dalam memberikan ilmu pelajaran. Para

graduan juga harus berterima kasih kepada ibu bapa, masyarakat umum dan pendidik kerana berjaya mendapat pendidikan yang tinggi dan tanpa mereka kita tidak akan beradadi dewan yang mulia ini.

20. Wanita sebagai ibu, pendidik yang utama dan pembentuk keluarga bahagia harus memainkan peranan ini dengan baik. Kita inginkan masyarakat wanita yang mempunyai ketahanan diri yang kental, berfikiran kritikal, bersikap rasional dan terbuka serta berupaya membuat keputusan berkaitan kesejahteraan keluarga, negara serta dunia luar. Di samping itu, dalam usaha kita mengorak langkah ke abad 21 adalah penting bagi wanita untuk seterusnya menggunakan segala peluang yang ada untuk memperbaiki diri supaya dapat mempertingkatkan kemahiran dalam apa jua bidang bagi mencapai kesejahteraan diri, keluarga, masyarakat dan negara.

21. Di sini, saya ingin mengucapkan penghargaan dan kasih sayang kepada penulis surat yang saya sebutkan pada awal tadi, iaitu suami saya yang sentiasa memberi dorongan dan nasihat sejak di universiti lagi. Kepada semua pendidik saya daripada sekolah ke universiti, ahli keluarga dan rakan-rakan yang telah membolehkan saya mendapat kehormatan ini, saya ucapkan terima kasih.

22. Penganugerahan Ijazah Kehormat Doktor Pendidikan ini bukan sahaja tanda kehormatan kepada diri saya tetapi ia juga mengiktirafkan kepercayaan ibu bapa saya dan semua ibu bapa yang hadir dalam dewan yang mulai ini terhadap pentingnya pendidikan bagi anak-anak mereka, khasnya anak perempuan mereka. Falsafah berbunyi, 'mendidik seorang perempuan sama sahaja seperti mendidik sebuah bangsa.' Semoga Allah Subhanahu wa Ta'ala memberkati penganugerahan ini, mencucuri rahmat kepada ibu-bapa ibu-bapa yang telah pergi dan memberi taufik dan hidayah secara berterusan kepada kita semua yang masih hidup lagi.